

Теорія і методика професійної освіти
ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА
ЗАСОБАМИ СПЕЦКУРСУ «ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА
МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ»

О.П.Цюняк

аспірант відділу виховних систем в педагогічній освіті

Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих

Національної академії педагогічних наук України

м.Київ, Україна

Усе в світі починається з Педагога. Професію вчителя називають вічною. Відомо, що від моменту свого виникнення людина завжди відчувала потребу вчити (передавати досвід молодшому поколінню) і вчитися (свідомо, цілеспрямовано оволодівати життєвим досвідом). Важко уявити суспільство без педагога – духовного провідника, наставника, талановитого професіонала, що є носієм високих культурних цінностей. На наше переконання, виконати високу місію зможе лише той учитель, який сам буде духовно багатим, безупинно оволодіватиме науковими знаннями, працюватиме над собою, удосконалюватиме свою особистість, педагогічну майстерність, внутрішню і зовнішню культуру.

Загальновідомо, нова освітня філософія ставить сучасні завдання і вимоги перед тими, хто готує майбутнє нашої держави. Людина, яка обрала професію педагога, відповідальна за все що знає і вміє. Адже, сучасний учитель бере активну участь у політичному, суспільно-громадському житті країни, плідно працює у царині освіти, науки, культури, мистецтва, що свідчить про його наполегливість, відповідальність за долю суспільства і держави в цілому. Які результати праці педагогів сьогодні – таким буде наше суспільство завтра.

Нові тенденції в освіті, які виникли на зламі другого і третього тисячоліть, поява нових парадигм виховання, нової системи соціальних цінностей і цілей освіти, її діалог з культурою людини як її творця і суб'єкта, здібного до культурної самоосвіти, стимулювали особливий інтерес до

дослідження феномену «професійна культура педагога» і її складових компонентів. Вважаємо за необхідне звернути увагу на те, що уже в самій назві феномену професійної культури на першому місці стоїть слово «професійна». Тобто, без наявності належного рівня професійної компетентності фахівець не може вважатися носієм професійної культури. А основою цієї компетентності виступає сукупність добре засвоєних глибоких і системно організованих знань, розвинених умінь і навичок, необхідних для дійсно досконалого і якісного виконання людиною функцій в обраній нею сфері діяльності. Поняття професійної культури запропонував для наукового обігу Ілля Федорович Ісаєв: «Професійна культура – спосіб творчої самореалізації особистості педагога в різноманітних видах педагогічної діяльності та спілкування, спрямованих на освоєння, передачу та створення педагогічних цінностей і технологій» [1, 34].

Практика доводить, що сучасній освіті потрібен ерудований педагог, з високим рівнем культури і педагогічної майстерності, котрий працюватиме на перспективу. А це буде залежати від того, якого фахівця ми підготуємо у вищому педагогічному навчальному закладі. На жаль, навчальні програми для вищих навчальних закладів, а також посібники з педагогіки не розкривають поняття «професійна культура майбутніх магістрів початкової освіти» і не передбачають на його вивчення жодної навчальної години, вважаючи, що професійна культура майбутніх магістрів сформується у процесі психолого-педагогічних дисциплін і педагогічної практики, а її вдосконалення відбуватиметься під час професійно-педагогічної діяльності після закінчення університету. Відсутність у навчальному плані дисципліни «Професійна культура майбутніх магістрів початкової освіти», пояснює незнання студентами, магістрантами і викладачами сутності поняття «професійна культура» та не усвідомлення ними необхідності виховання цієї професійно значущої якості. Тому нами на основі проведення психолого-педагогічного дослідження було складено програму спецкурсу «Професійна культура майбутніх магістрів початкової освіти».

Пропонований курс дає змогу залучити майбутніх магістрів початкової освіти до специфіки вивчення основ формування професійної культури педагогів. У процесі опанування курсу формуються такі якості фахівця, як самостійність, відповідальність, активність, ініціативність та духовно-моральні якості, креативність. Реалії сучасного світу не тільки вимагають наявності конкретних знань, але й створення певного погляду, визначення цілей, планування стратегії діяльності, передбачення результатів і виявлення альтернативних розв'язків.

Майбутній педагог в сучасних умовах організації педагогічного процесу повинен експериментувати, тобто здійснювати творчий пошук оригінальних, нестандартних підходів до розв'язання різноманітних педагогічних проблем. Досить складний ритм сьогодення вимагає від майбутніх магістрів початкової освіти :

- гнучко адаптуватися у мінливих життєвих ситуаціях;
- самостійно та критично мислити;
- уміти бачити та формулювати проблему (як в особистісному, так і у професійному плані), знаходити раціональні шляхи її розв'язання;
- усвідомлювати, де і яким чином здобуті знання можуть бути використанні у реальному житті;
- бути здатним генерувати нові ідеї, не ординарно, творчо мислити;
- грамотно працювати з інформацією (уміти підбирати потрібні факти, аналізувати їх, формулювати гіпотези вирішення проблем, робити необхідні узагальнення, зіставлення з аналогічними або альтернативними варіантами розв'язання, виявляти статистичні закономірності);
- робити аргументовані висновки, використовувати їх для вирішення нових проблем;
- бути комунікабельним, уміти контактувати у різних соціальних групах, працювати в колективі, виходити з будь-яких конфліктних ситуацій та легко запобігати їм, самостійно працювати над розвитком культури, інтелекту.

Метою даного спецкурсу є теоретико-методологічне усвідомлення змісту і структури професійної культури, а також розвиток у майбутніх магістрів початкової освіти професійних, особистісних, духовно-моральних якостей, які потрібні для успішної професійної діяльності.

Основними цілями спецкурсу є:

- розширення та поглиблення знань магістрантів з питань педагогіки, психології, культури;
- формування стійкої професійної мотивації;
- залучення майбутніх педагогів до активних форм роботи над собою, розвиток прагнення до самовдосконалення, бажання пізнати себе, свої можливості;
- розширення можливості у вирішенні життєвих і професійних ситуацій; оволодіння магістрантами навичками педагогічного спілкування;
- формування професійної культури майбутніх магістрів початкової освіти.

Оволодіння даним спецкурсом сприяє:

- розвитку творчого мислення, толерантному, неупередженому сприйняттю й доброзичливому відношенню до інших людей;
- забезпеченню особистісного росту майбутніх магістрів початкової освіти, здатних до саморозвитку й самовдосконалення;
- науковій обґрунтованості і творчому характеру практичної діяльності.

При вивченні даного спецкурсу передбачається використання активних форм роботи: мозковий штурм, елементи тренінгу, педагогічні ігри (ділові, рольові), тестування, аналіз конкретних психолого-педагогічних ситуацій тощо. Це сприяє уявленню про суть своєї майбутньої діяльності, розвитку професійних, інтелектуальних, вольових якостей майбутнього педагога, формуванню основ педагогічної майстерності та професійної культури.

Для створення на заняттях атмосфери творчого пошуку, викладач повинен уміти організувати дискусію, використовувати елементи тренінгу тощо. Під час занять магістранти отримують знання щодо процесу формування професійної культури у ВНЗ, пізнають систему цінностей особистості,

вивчають шляхи самовдосконалення; розвивають комунікативні навички. Робота щодо забезпечення особистісного росту та формуванню професійної культури магістрантів полягає не тільки в поширенні й поглибленні системи психолого-педагогічних знань, але й у забезпеченні підготовки майбутніх фахівців, здатних адаптуватися до сьогоденної дійсності, вирішувати складні життєві завдання, володіти навичками творчого використання отриманих знань, проявляти мобільність, критичність, впевненість у своїх силах тощо.

На наше переконання, вищий педагогічний навчальний заклад має озброювати майбутніх магістрів початкової освіти методами наукового пізнання і дослідження систем психолого-педагогічної компетентності. Випускник повинен володіти багатовимірними педагогічними компетенціями, такими як системність, структурованість, мобільність, креативність, праксеологічність, комунікативність. Уміння, придбані у процесі навчання у вищому навчальному закладі, виступають показником якості засвоєних знань, складають його ядро, є одним з ведучих компонентів професійної культури майбутнього педагога, висококваліфікованого фахівця. «Недостатньо багато знати, щоб бути мудрим», – давно говорив Геракліт. Адже, реалії сучасного світу не тільки вимагають наявності конкретних знань, але й створення певного погляду, визначення цілей, планування стратегії діяльності, передбачення результатів і виявлення альтернативних розв'язків, уміння приймати рішення, креативності.

Список використаних джерел

1. Исаев И.Ф. Теория и практика формирования профессионально-педагогической культуры преподавателя высшей школы : [учеб. пособ.] / И.Ф. Исаев; [Московск. пед. гос ун-т ; Белгородск. гос. пед. ин-т]. - М.; Белгород: [б. и.], 1993. – 219 с (с. 34)
2. Пальшкова І.О. Педагогіка: професійно-педагогічна культура вчителя. /І.О.Пальшкова // Навчальний посібник. – К.: Видавничий дім «Слово», 2011. – 192 с.